

Kriseteamets fagkompetanse

Knut Hermstad, RVTS Midt og Venke A. Johansen, RVTS Vest

Det er viktig at kriseteamet har en relevant og bredt sammensatt fagkompetanse. Ved siden av helse- og sosialfaglig kompetanse er det en fordel at teamet har medlemmer som kan ivareta barneperspektivet og at representasjon fra frivillige organisasjoner eller andre virksomheter er ivaretatt.

Kriseteamet vil ha nytte av kunnskap som går ut over den tradisjonelle helse- og sosialfaglige kompetansen. Her tenkes det på bl.a. politiet og kirken. Kunnskap om akutte krisereaksjoner, sorg, traumer osv. er viktig som basiskunnskap. Kriseteamet skal primært drive psykososial oppfølging, der slik kunnskap vil være av sentral betydning. Teamet skal imidlertid ikke drive psykoterapeutisk behandling, men det er likevel verdifullt å ha bakgrunnskunnskap som grunnlag til å vurdere hvem som bør henvises videre etter den første akutfasen. Å rammes av en krise kan være en potensielt traumatiserende hendelse, men er i seg selv ingen sykdom med tilhørende diagnose som automatisk utløser rett til helsehjelp. Psykososial krisehjelp er først og fremst medmenneskelig støtte og omsorg i en situasjon der den rammede midlertidig er satt ut av stand til å ta vare på seg selv og sine egne forpliktelser.

Det er derfor viktig at kriseteamet har kunnskap om betydningen av god informasjon og praktisk hjelp og omsorg. God ivaretagelse den første tiden etter en ulykke eller krise, regnes som et viktig helseforebyggende tiltak.

I dette perspektiv er bred livs- og yrkeserfaring en del av den kompetanse kriseteamet bør ha. Sunn fornuft og erfaring fra belastende hendelser kan være en type realkompetanse som ofte er like verdifull som en spisset helsefaglig kompetanse.

Kriseteamet aktiveres ofte i situasjoner der flere mennesker er berørt, både direkte og indirekte. I den første fasen kan det være mange personer å forholde seg til, for eksempel grupper av pårørende eller grupper av venner til en ungdom som er død eller alvorlig skadet. Det er derfor nyttig å ha teammedlemmer som har spesiell kompetanse på grupper og gruppeprosesser. Psykososial støtte til en gruppe, enten det er en løst eller fast sammensatt

gruppe, byr på faglige utfordringer som i mange tilfeller er annerledes enn ved individuelle møter. Mennesker som har lett for å uttrykke seg ansikt til ansikt blir kanskje tause i en gruppe. Noen ganger kan mennesker samlet i en gruppe bidra til å forsterke uro og underliggende aggresjon som ikke ville kommet til uttrykk i én-til-én-situasjoner. I akutfasen er det viktig å møte gruppen slik den faktisk former seg og fremtrer. Usikkerhet i møte med en gruppe vil lett oppleves som kritikk eller til og med fiendtlighet, noe som vanskeliggjør en empatisk og støttende måte å bistå de rammede på. Grappa må forstås og møtes som gruppe, samtidig skal hver og én i grappa føle seg sett og respektert som enkeltindivider.

For å kunne arbeide med grupper på en god måte, trengs trening og erfaring. Rollespill i forbindelse med øvelser er en god måte å utvikle gruppekompetanse på.

De fleste som opplever en krise kommer seg gjennom hendelsen med helsa i behold, men noen er sårbare for senskader, PTSD og andre lidelser. Kriseteamet bør legge vekt på å utvikle kunnskap om tegn og signaler som forteller om en mulig risiko for langvarige posttraumatiske stressreaksjoner, kompliserte sorgreaksjoner eller andre senskader. Det er viktig at kriseteamet har kunnskap som gjør det mulig å observere slike tegn og deretter tilby proaktiv hjelp.

En annen type kompetanse det også er viktig å besitte eller utvikle i et kriseteam, er det vi kunne kalle handlingskompetanse. Dette dreier seg særlig om å forstå hva som kreves av konkrete tiltak i en krisesituasjon. Det kan f.eks. være å bistå ved etablering av evakuerte- og pårørendesenter (EPS), informere om hvordan foreldre kan ivareta og støtte sine barn, få tak i varme klær og mat til de rammede, hjelpe til med å sikre kontakt mot pårørende, ta ut kontanter fra minibank osv. Teammedlemmenes ferdigheter bør helst være en kombinasjon av tradisjonell fagkunnskap i krise- og sorgreaksjoner, samt mer praktiske evner til å løse noen av de mest nærliggende problemene de kriserammede erfarer når situasjonen nettopp har oppstått. Rolleforståelse er nyttig og viktig, f.eks. at en skal understøtte og bygge opp om ressurser, ikke ta over oppgaver som de rammede selv kan klare. For rammede gir det reetablering av kontroll i en for dem relativt kaotisk ssituasjon.